
Микола ПОДТАБАЧНИЙ, студент
Науковий керівник: доктор філософії (PhD) Кузик І.Р.

ПОТЕНЦІАЛ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Тернопільська міська територіальна громада (МТГ) створена 14 листопада 2018 року, об'єднує 10 сільських населених пунктів і місто Тернопіль. Загальна площа громади становить 151,9 км², населення 224 364 особи [2]. У структурі землекористування Тернопільської МТГ переважають орні землі (53%), близько 24% становлять забудовані землі, 11% території громади займають ліси, 8% – землі під водою та болотами 4% – сіножаті, пасовища і багаторічна насадження [8].

Аналіз параметрів сталого функціонування Тернопільської МТГ та відповідно проведені розрахунки дозволили оцінити потенціал трьох складових сталого розвитку Тернопільської громади. Враховуючи те, що найгірші значення індикаторів з точки зору сталого розвитку відповідають числовим величинам близьким до 0, а найкращі – наближуються до 1, варто зазначити, що в економічному вимірі Тернопільської МТГ дорівнюють нулю такі величини, як ринок землі та інноваційно-інвестиційні можливості. З чого можна зробити висновок, що проблемними у громаді є питання земельної сфери, впровадження інновацій та інвестиції. У соціальній сфері нулю дорівнюють такі індикатори: відпочинок і культура, ризики та безпека життя, а близьким до нуля є показник здоров'я людей. Такі проблеми ґрунтуються на низькій відвідуваності культурних закладів жителями міста, дорогою та не зовсім якісною медициною, правопорушеннями серед підлітків тощо. Проблеми соціальної сфери залежать також від фінансування, виплат заробітної плати, рівня безробіття тощо. В екологічному вимірі сталого розвитку Тернопільської МТГ є значна кількість проблем, у найгіршому стані знаходиться стан атмосферного повітря і утворення відходів, на рівномірному, невисокому балансі коливається водне навантаження, в дещо кращому стані біологічне різноманіття [5].

Величину вектора (I_{sd}) у тривимірному просторі з координатами (I_{ek} , I_e , I_s) розраховуємо за формулою: $I_{sd} = \sqrt{(I_{ek}^2 + I_e^2 + I_s^2)}$ [1]. Звідси, ступінь гармонізації сталого розвитку визначається за формулою: $G = \arccos((I_{ek} + I_e + I_s) / (\sqrt{3} \times I_{sd}))$. Відповідно до цієї формули величина (G) – ступінь гармонізації сталого розвитку змінюватиметься у діапазоні від 0 до 1. У цьому випадку, чим ближче отримане значення до 0, тим гармонійніший розвиток досліджуваної території [1].

Виходячи із результатів розрахунків індексів економічного, екологічного та соціального вимірів (табл. 1) можемо визначити загальний індекс сталого розвитку Тернопільської міської територіальної громади: $I_{sd} = \sqrt{(0,5436^2 + 0,3125^2 + 0,3358^2)} = \sqrt{(0,2955 + 0,0976 + 0,1128)} = \sqrt{0,5059} = 0,711$. Звідси, ступінь гармонізації сталого розвитку Тернопільської міської ТГ становить: $G = \arccos((0,5436 + 0,3125 + 0,3358) / (\sqrt{3} \times 0,711)) = \arccos(1,2 / 1,23) = \arccos 0,9756 = 0,1492$.

Таблиця 1

**Результати оцінки потенціалу сталого розвитку
Тернопільської МТГ**

Адміністративна територія	Індекси			Загальний індекс, I_{sd}	Ступінь гармонізації сталого розвитку
	I_{ek}	I_e	I_s		
Тернопільська МТГ	0,5436	0,3125	0,3358	0,711	0,1492

Відповідно до одержаних результатів розрахунків, можна стверджувати, що ступінь гармонізації сталого розвитку Тернопільської міської територіальної громади є вищим середнього. Що у свою чергу, свідчить про дисбаланс між розвитком економічної, соціальної та екологічної сфер громади. Визначений загальний індекс та ступінь гармонізації сталого розвитку Тернопільської МТГ показав, що найбільше у громаді розвинута економічна сфера, практично на одному рівні знаходиться екологічна та соціальна сфери. Дещо нижчим є

показник екологічного виміру, що звернутає увагу на проблеми даної галузі.

На основі вище проведених розрахунків, нами побудовано графік, на якому відображено реальну модель сталого розвитку Тернопільської громади і модель її збалансованого розвитку (рис. 1). Як видно з рисунка сучасна модель стійкого розвитку Тернопільської МТГ дещо відрізняється від ідеальної, пріоритетний розвиток має економічний вимір, дещо вищий показник у соціальної сфері і відстає екологічний вимір.

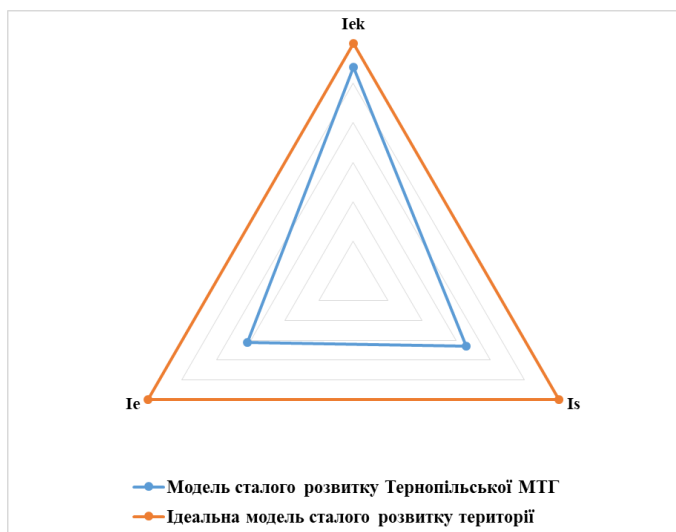

Рис. 1. Модель сталого розвитку Тернопільської МТГ

Отож, загальний потенціал сталого розвитку Тернопільської міської територіальної громади можна вважати не задовільним. Оскільки рівновіддаленість векторів економічного, соціального та екологічного вимірів не рівномірна, а ступінь гармонізації сталого розвитку становить 0,15. Для забезпечення паритетної рівноваги стійкого розвитку громади необхідно розробляти та впроваджувати ефективні оптимізаційні заходи.

Література:

1. Гопцій Д.О., Ковеленко М.Й. Оцінка сталого розвитку міст. Теорія і практика державного управління. 2011. Вип. 2 (33). С. 1-12.

2. Децентралізація. Офіційний сайт. URL: <http://decentralization.gov.ua> (дата звернення 26.04.2023).

3. Кузик І.Р., Подтабачний М.М. SWOT-аналіз екологічної ситуації у Тернопільській міській територіальній громаді. Sectoral research XXI: characteristics and features: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the V International Scientific and Theoretical Conference, February 3, 2023. Chicago, USA: European Scientific Platform. С. 124-126.

4. Любинський О.І. Основні аспекти сталого розвитку сучасного міста. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія Екологія. 2020. №5. С. 86-99.

5. Подтабачний М.М. Оцінка екологічного потенціалу сталого розвитку Тернопільської міської територіальної громади. Глобалізація наукових знань: міжнародна співпраця та інтеграція галузей наук: матеріали IV Міжнародної студентської наукової конференції, Вінниця: ГО «Європейська наукова платформа», 2023. С. 186-189.

6. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. Указ Президента України від 30.09.2019 року №722/2019. URL: <https://president.gov.ua/documents/7222019-29825> (дата звернення 16.03.2023).

7. Сталій розвиток регіонів України. за ред. М.З. Згуровського, В.Я. Шевчука. К.: НТУУ «КПІ», 2009. 197 с.

8. Царик Л.П., Кузик І.Р. Геоекоекологічна оцінка структури землекористування Тернопільської міської об'єднаної територіальної громади. Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія «Екологія». Випуск 23. 2020. С. 30-40.

9. Царик Л.П., Кузик І.Р., Царик П.Л. Оцінка природно-рекреаційного потенціалу Тернопільської міської територіальної громади. Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference. Cambridge-Vinnitsia, 2022, С. 372-377.